การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง

Information Exposure for Informal Learning and Utilization of People's Learning In Urban Areas

ทัศนีย์ ดำเกิงศักดิ์ *

Tassnee Domkerngsak *

วันที่รับบทความ 12 กรกฎาคม 2565
วันที่แก้ไขบทความ 3 สิงหาคม 2565
วันที่ตอบรับบทความ 30 สิงหาคม 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยมีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง (2) เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง (3) เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง โดยมีกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยคือประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามจำนวน 510 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และนำเสนอข้อมูลโดยตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ของร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Means) ทั้งวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิจัยพบว่าผู้กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารตามวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในแต่ละด้านดังต่อไปนี้1.ด้านพัฒนาทักษะชีวิต โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการจัดการกับความเครียด เพื่อความผ่อนคลาย สร้างความบันเทิง อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.90) 2. ด้านพัฒนาอาชีพ หรือใช้ในการทำงาน

* อาจารย์ประจำสาขาคอนเทนต์การโฆษณาและการประชาสัมพันธ์ คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

* Lecturer, Department of Contents: Advertising and Public Relations, Faculty of Communication Arts, Rajapruk University.

โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อนำมาใช้ในการทำงาน งานวิชาการ หรือเอกสารตามความสนใจมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.96) 3.ด้านพัฒนาสังคมและชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม(ค่าเฉลี่ย 3.99) 4. ประเภทเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบจากการเปิดรับสื่อมากที่สุดคือเนื้อหาประเภทให้ความบันเทิง เช่นคลิป วิดีโอต่างๆ(ค่าเฉลี่ย 4.07) 5. เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างอยากรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมากที่สุดคือสื่อมีเนื้อหาถูกต้อง ตรงรอบด้าน ตามความสนใจ(ค่าเฉลี่ย 3.98) สำหรับการใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย(3.79) พบว่าการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน และเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวก

คำสำคัญ : การเปิดรับข่าวสาร / การใช้ประโยชน์ / การศึกษาตามอัธยาศัย

Abstract

This research aims to study the information exposure for informal learning utilization of people's learning In urban areas.In addition, the study of information exposure for informal learning was related to the utilization of informal learning among people in urban areas. The sample group in this research was people living in Bangkok, 50 districts. A questionnaire of 510 respondents was analyzed by descriptive statistics using percentage, mean and presenting the data by frequency distribution table of percentage and mean. Inference Statistics in Hypothesis Testing Using Pearson's Product Moment Correlation Coefficient

The results of the research revealed that the samples were exposed to information according to the objectives of informal learning in each of the following areas: 1. Life skills development with the objective of exposure to media for stress management to relax entertain at the highest level (Average 3.90) 2. Career development or use in work with the objective of receiving media for use in work, academic work or documents according to the most interest (Mean 3.96). 3. Social and community development with the objective of receiving media for the conservation of natural resources and environment (Mean 3.99). 4. The type of content that the sample group liked the most from media exposure was entertainment content such as various video clips (Mean 4.07). The most informative knowledge was that the media had correct content, all-round, according to their interests (Average 3. 98). The overall utilization of information exposure for informal learning was at a high level (Mean3.79) found that information exposure for informal

learning was significantly related to utilization of informal learning among people in urban areas in the same direction, statistically significant at the 0.01 level, it is based on the assumptions and positively correlated.

Keywords: Media Exposure / Utilization / Informal Education

บทนำ

การจัดการศึกษาในปัจจุบัน ให้ความสำคัญต่อการนำสื่อต่างๆมาเป็นเครื่องมือในการให้การศึกษาแก่ นักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไป พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 63 รัฐต้องจัดสรรคลื่นความถี่ สื่อตัวนำและโครงสร้างพื้นฐานอื่นที่จำเป็นต่อการส่ง วิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ วิทยุโทรคมนาคม และการสื่อสารในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับการศึกษาของประชาชนทั้งที่อยู่ภายในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียน ดังที่อุดม เชยกียวงศ์ (2544 : 80) กล่าวว่าการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จากสื่อมวลชน จากชุมชน จากแหล่งความรู้ต่างๆ เพื่อเพิ่มความเร็ว ทักษะความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยมีลักษณะสำคัญคือ ไม่มีองค์กร ไม่มีระบบ ไม่มีจุดมุ่งหมาย ไม่มีหลักสูตร ไม่มีหลักสูตร ไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน ลักษณะการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นการเรียนรู้และนันทนาการ อีกทั้งไม่จำกัดเวลาเรียนสามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

การใช้การสื่อสารเพื่อพัฒนาการศึกษา ในประเทศที่กำลังพัฒนา และก้าวสู่การยอมรับจากนานาประเทศ จำเป็นต้องอาศัยบุคลากรที่ มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ กล่าวคือคนจะมีความรู้ความสามารถได้ต้องมีการพัฒนาด้านการศึกษา นอกจากนี้การสื่อสารมวลชนยังถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาในการศึกษาหาความรู้นอกจากตำรา และนอกห้องเรียนโดยนำเสนอข่าวสารสาระ ความรู้ด้านต่างๆ แก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นความรู้ด้านการเกษตร เศรษฐกิจ การสาธารณสุข ฯลฯ ตลอดจนสื่อมวลชนยังจัดได้ว่าเป็นแหล่งสารสนเทศที่สำคัญประเภทหนึ่งที่มีความน่าเชื่อถือถูกต้อง สามารถอ้างอิงได้

ในปัจจุบันมนุษย์สามารถค้นคว้าและเรียนรู้ได้ในวงที่กว้างขวางขึ้นจากสื่อที่ผลิตหลากหลาย ทั้งจากสื่อมวลชนหรือสื่อดั้งเดิมและสื่ออินเทอร์เน็ตหรือสื่อใหม่ ทำให้ประชาชนสามารถเรียนรู้ได้ตามอัธยาศัยด้วยตัวเองหรืออาจจะด้วยการบอกต่อจากเพื่อนฝูงจากคนรู้จัก ทั้งทางด้านการศึกษาเรื่องเศรษฐกิจการเงินและการทำมาหากินในด้านต่างๆการเรียนรู้ตามอัธยาศัยไม่จำเป็นต้องมีรูปแบบตายตัวและระยะเวลาศึกษาที่แน่นอนเป็นการศึกษาผ่านสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อเก่าและสื่อใหม่และประสบการณ์ตรงที่ได้รับในชีวิตประจำวันกลายเป็นรากฐานสำคัญของการศึกษาตลอดชีวิตและเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับทุกคนโดยเฉพาะกับคนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง

โดยผู้ที่สนใจสามารถเป็นผู้กำหนดเรื่องที่ต้องการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยการกำหนดการเปิดรับข่าวสาร และ เนื้อหาที่ต้องการจะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเป็นผู้กำหนดวัตถุประสงค์ในการเปิดรับข่าวสารว่าจะนำไปใช้ประโยชน์ด้านใดบ้าง อาทิเช่น เพื่อประกอบอาชีพ เพื่อความบันเทิง เพื่อเพิ่มเติมความรู้ของตนเองเป็นต้น

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเพื่อให้สามารถเข้าใจถึงการเปิดรับสื่อต่าง ๆ ทั้งสื่อดั้งเดิมและสื่อใหม่ รวมถึง การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยและการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการกำหนดการสื่อสาร และสร้างสรรค์เนื้อหา โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีพฤติกรรมการการเรียนรู้ตามอัธยาศัยผ่านสื่อที่เหมาะสม อันเป็นการพัฒนาศักยภาพของการสื่อสารที่จะมาใช้ในการปลูกฝังค่านิยม การเรียนรู้ด้วยตนเองของประชาชนอย่างต่อเนื่องในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง
2. เพื่อศึกษาการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง
3. เพื่อศึกษาการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง

สมมติฐานการวิจัย

การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

การวิจัยครั้งนี้ได้นำแนวคิดและทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ ดังนี้ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับข่าวสาร 2) ทฤษฎีการใช้ประโยชน์และความพึงพอใจจากสื่อ 3) แนวคิดเกี่ยวกับสื่อและอิทธิพลของสื่อ 4). แนวคิดการศึกษาตามอัธยาศัย 5).งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยวิธีการสำรวจ (Survey Research) โดยการวัดความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ แบบเป็นระบบวัดครั้งเดียว (One-Shot Descriptive Study) และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 5,487,876 คน โดยแบ่งตามเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่มเพื่อให้ลักษณะประชากรกระจายตามสัดส่วนและมีความหลากหลายซึ่งประกอบด้วย 1.กลุ่มรัตนโกสินทร์ 2.กลุ่มบูรพา 3.กลุ่มศรีนครินทร์ 4.กลุ่มเจ้าพระยา 5.กลุ่มกรุงธนบุรีใต้ 6.กลุ่มกรุงธนบุรี

เหนือ จากการคำนวณหากลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ Taro Yamane พบว่าจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมที่ควรนำมาใช้เท่ากับ 398.87 หรือประมาณ 400 คน

กลุ่มตัวอย่าง

ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสมใช้สูตรของ Taro Yamane ได้กลุ่มตัวอย่าง = 398.87 หรือประมาณ 400 คน

ในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนดังกล่าวนั้นผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi - Stage Sampling) เพื่อทำเก็บข้อมูลดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 สุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 50 เขต ซึ่งแบ่งเป็น 6 กลุ่มเพื่อให้ลักษณะประชากรกระจายตามสัดส่วนและมีความหลากหลายซึ่งประกอบด้วย 1.กลุ่มรัตนโกสินทร์ 2.กลุ่มบูรพา 3.กลุ่มศรีนครินทร์ 4.กลุ่มเจ้าพระยา 5.กลุ่มกรุงธนบุรีใต้ และ 6.กลุ่มกรุงธนบุรีเหนือ

ขั้นตอนที่ 2 ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยจับฉลากเลือกจากเขตพื้นที่ทั้ง 6 กลุ่มของกรุงเทพมหานครออกมากลุ่มละ 2 เขต ดังนี้

- กลุ่มรัตนโกสินทร์ (วังหลวงเดิม)_เขตพระนคร และเขตสัมพันธวงศ์
- กลุ่มบูรพา_____เขตบางกะปิ และเขตบางเขน
- กลุ่มศรีนครินทร์_____เขตลาดกระบัง และเขตสะพานสูง
- กลุ่มเจ้าพระยา_____เขตบางนา และเขตสาทร
- กลุ่มกรุงธนใต้_____เขตทุ่งครุ และเขตคลองสาน
- กลุ่มกรุงธนเหนือ_____เขตหนองแขม และเขตภาษีเจริญ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและนำเสนอข้อมูลโดยตารางแจกแจงความถี่ (Frequency) ของร้อยละ (Percentage) และค่าเฉลี่ย (Means) เพื่ออธิบายข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ดังต่อไปนี้

- ข้อมูลด้านลักษณะประชากรของกลุ่มตัวอย่าง
- การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนรู้ตามอัธยาศัยผ่านสื่อต่างๆ
- การใช้ประโยชน์และความพึงพอใจที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเนื้อหาประเภทต่างๆ

วิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inference Statistics) ในการทดสอบสมมติฐาน ใช้การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson’s Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาความสัมพันธ์ การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ความสัมพันธ์ระหว่างการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยผ่านสื่อต่าง ๆ กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของกลุ่มตัวอย่าง

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษามีจำนวนทั้งสิ้น 510 คน แบ่งเป็นเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุ 18-25 ปี มีระดับการศึกษามัธยมศึกษา ปวช. ปวส. มีสถานภาพโสด และมีรายได้ไม่เกิน 5,000 - 10,000 บาท มากที่สุด

2. การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยทางสื่อต่าง ๆ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยทางสื่อต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.40) สื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารมากที่สุด คือ เฟซบุ๊ก (Facebook) (ค่าเฉลี่ย = 4.54) รองลงมาคือยูทูบ (You tube) (ค่าเฉลี่ย = 4.52) และน้อยที่สุด คือคู่มือ แผ่นพับ ใบปลิว (ค่าเฉลี่ย = 2.93)

3. การเปิดรับข่าวสารตามวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

3.1 ด้านพัฒนาทักษะชีวิต (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการจัดการกับความเครียด เพื่อความผ่อนคลาย สร้างความบันเทิง อยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.90) รองลงมาคือความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ชาติ ศาสนา ความเชื่อ สีผิว อาชีพ (ค่าเฉลี่ย 3.77) และน้อยที่สุดคือพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล กลุ่มคน (ค่าเฉลี่ย 3.37)

3.2 ด้านพัฒนาอาชีพ หรือใช้ในการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อนำมาใช้ในการทำงานราชการ งานวิชาการ หรือเอกสารมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย 3.96) รองลงมาคือการสร้างหรือพัฒนาอาชีพบนสื่อดิจิทัล เช่น การเป็นยูทูบเบอร์ การขายของออนไลน์ เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.77) และน้อยที่สุดคือเกี่ยวกับงานประมง หรือการเลี้ยงสัตว์น้ำ (ค่าเฉลี่ย 3.37)

3.3 ด้านพัฒนาสังคมและชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม (ค่าเฉลี่ย 3.99) รองลงมาคือ การเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ของการเป็นพลเมืองที่ดี (ค่าเฉลี่ย 3.96) และน้อยที่สุดคือ การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม (ค่าเฉลี่ย 3.96)

3.4 ประเภทเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบจากการเปิดรับสื่อ มากที่สุดคือเนื้อหาประเภทให้ความบันเทิง เช่น คลิป วิดีโอต่างๆ (ค่าเฉลี่ย 4.07) รองลงมาคือเนื้อหาประเภทให้ความรู้ด้านต่างๆ เช่น อาชีพ วิชาการ การดำเนินชีวิต เป็นต้น (ค่าเฉลี่ย 3.98) และน้อยที่สุดคือ เนื้อหาประเภทโน้มน้าวใจให้คล้อยตาม เช่น โฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ (ค่าเฉลี่ย 3.59)

4. การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย

การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย (3.79) โดยนำความรู้ที่ได้รับไปแนะนำให้บุคคลอื่นและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หรือแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเอง ค่าเฉลี่ย (3.79) มากที่สุด รองลงมานำไปใช้

ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ค่าเฉลี่ย (3.78) และน้อยที่สุดคือนำความรู้ที่ได้รับไปใช้หรือประยุกต์ใช้ในการพัฒนา หรือแก้ไขปัญหาครอบครัว ชุมชน หรือสังคม ค่าเฉลี่ย (3.71)

5. เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างอยากรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย มากที่สุดคือสื่อมีเนื้อหาถูกต้อง ตรงรอบด้าน ตามความสนใจ(ค่าเฉลี่ย 3.98) รองลงมาคือระยะเวลาสั้น กระชับ (ค่าเฉลี่ย 3.88) และน้อยที่สุดคือผู้นำเสนอหรือพิธีกรมีรูปร่าหน้าตาดี (ค่าเฉลี่ย 3.50)

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ผลการทดสอบพบว่าการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้น มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน และเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวกหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมาก ก็จะมีการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมากตามไปด้วย และในทางตรงกันข้าม หากกลุ่มตัวอย่างการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยประเภทต่างๆน้อยก็จะมีการใช้ประโยชน์น้อยตามไปด้วย

อภิปรายผล

1. การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยทางสื่อต่างๆ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยทางสื่อต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยสื่อที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารมากที่สุดคือเฟซบุ๊ก (Facebook)

สอดคล้องกับ สิญาทิพย์ เพี้ยนภักตร์ และสุดถนอม รอดสว่าง (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องการเปิดรับสื่อ การจดจำข่าวสารและการตัดสินใจเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่ว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เปิดรับข่าวสารทางสื่อออนไลน์และสื่อโทรทัศน์ สื่อออนไลน์ที่ใช้มากที่สุดคือ Facebook ในขณะที่เว็บไซต์ที่นิยมมากที่สุดคือ www.sanook.com สำหรับสื่อโทรทัศน์ ตัวอย่างส่วนใหญ่ชมรายการโทรทัศน์ทางช่อง 3 ในช่วงเวลา 18.01 – 22.00 น. โดยตัวอย่างเพศหญิงนิยมดูละครมากที่สุด

2. การเปิดรับข่าวสารตามวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย ในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้ (1) ด้านพัฒนาทักษะชีวิต (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการจัดการกับความเครียด เพื่อความผ่อนคลาย สร้างความบันเทิง อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ชาติ ศาสนา ความเชื่อ สีผิว อาชีพ และผู้ตอบแบบสอบถามมีการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยทางสื่อต่าง ๆ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.40) สอดคล้องกับ Atkin (1973) กล่าวว่า บุคคลที่เปิดรับข่าวสารมาก ยิ่งมีหูตากว้างไกลมีความรู้ ความ

เข้าใจในสภาพแวดล้อมและเป็นคนที่ทันสมัย ทันต่อเหตุการณ์กว่าบุคคลที่เปิดรับข่าวสารน้อย สอดคล้องกับ Rogers and Sevenning (1969) ได้ขยายแนวคิดเกี่ยวกับการเปิดรับสื่อมวลชนอีกว่า ข่าวสารเป็นปัจจัยสำคัญที่ใช้ประกอบการการตัดสินใจในกิจกรรมต่าง ๆ ของมนุษย์ความต้องการข่าวสารจะเพิ่มมากขึ้น เมื่อบุคคลนั้นต้องการข้อมูลในการตัดสินใจหรือไม่แน่ใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่บุคคลจะไม่รับข่าวสารทุกอย่างที่ผ่านมาสู่ตนทั้งหมด จะเลือกรับรู้เพียงบางส่วนที่คิดว่ามีประโยชน์ต่อตน ดังนั้น ข่าวสารที่หลั่งไหลผ่านเข้ามาไปยังบุคคลจากช่องทาง ต่าง ๆ นั้น มักจะถูกคัดเลือกตลอดเวลา ข่าวสารที่น่าสนใจ มีประโยชน์และเหมาะสมตามความนึกคิดของผู้รับสารจะเป็นข่าวสารที่ก่อให้เกิดความสำเร็จในการสื่อสาร (กิติมา สุรสนธิ, 2541)

สำหรับประเด็นที่รองลงมาคือความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ชาติ ศาสนา ความเชื่อ สีผิว อาชีพสอดคล้องกับสรวิชญ์ สหพิบูลย์ชัย (2559) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีต่อคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาที่ว่าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานครองค์ประกอบคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองทั้ง 7 ด้าน พบว่ามีเพียง 1 ด้านที่อยู่ในระดับสูง คือ ด้านการยอมรับตนเอง และที่เหลืออีก 6 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2. ความฉลาดทางอารมณ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (r=0.47)

2. ด้านพัฒนาอาชีพ หรือใช้ในการทำงาน โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อนำมาใช้ในการทำงานวิชาการ หรือเอกสารมากที่สุด รองลงมาคือการสร้างหรือพัฒนาอาชีพบนสื่อดิจิทัล เช่น การเป็นยูทูบเบอร์ การขายของออนไลน์ เป็นต้น

3. ด้านพัฒนาทักษะชีวิต (ค่าเฉลี่ย 3.60) โดยมีวัตถุประสงค์ในการเปิดรับสื่อเพื่อการจัดการกับความเครียด เพื่อความผ่อนคลาย สร้างความบันเทิง อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับคิมแพ็คและเมอเรย์ (Kippax and Murry, 1980) ที่นำความคิดของแคทซ์ (Katz) ไปศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุน้อยจะใช้สื่อเพื่อความบันเทิง ในขณะที่กลุ่มที่มีอายุมากกว่าใช้สื่อ เพราะมีความสนใจที่จะรับรู้เรื่องเกี่ยวกับสังคมและความต้องการของตนเอง

นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แมคคอมส์ และเบคเคอร์ (McCombs and Becker, 1979) ได้กล่าวไว้ในเรื่องการใช้สื่อตามความพอใจและความต้องการว่า บุคคลใช้สื่อมวลชนเพื่อสนองความต้องการดังต่อไปนี้ คือ ต้องการรู้เหตุการณ์ (Surveillance) โดยสังเกตการณ์ และติดตามความเคลื่อนไหวจากสื่อมวลชน เพื่อให้รู้ทันเหตุการณ์ เพื่อความทันสมัย ต้องการช่วยตัดสินใจ (Decision) โดยเฉพาะการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับชีวิตประจำวัน ความต้องการข้อมูลเพื่อพูดคุย (Discussion) ความต้องการมีส่วนร่วม (Participating)ในเหตุการณ์และความเป็นไปต่างๆที่เกิดขึ้นรอบตัว ความต้องการเสริมความคิดเห็น หรือการสนับสนุนการตัดสินใจที่ได้กระทำไปแล้ว (Reinforcement) และ ความต้องการความบันเทิง (Relax and Entertainment) เพื่อความเพลิดเพลินและผ่อนคลาย

อารมณ์ สอดคล้องกับหฤทัย จตุรวัฒนา (2560) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ว่า ผลการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีความพึงพอใจด้านนำไปใช้ในการทำงานในระดับมากที่สุด

3. ประเภทเนื้อหาที่กลุ่มตัวอย่างชื่นชอบจากการเปิดรับสื่อ มากที่สุดคือเนื้อหาประเภทให้ความบันเทิง เช่น คลิป สอดคล้องกับ (Lawrence A' Wenner ,1985) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร (New Gratifications)ในด้านความต้องการความบันเทิง ในกลุ่ม Para-Orientation Gratification ที่ว่ากระบวนการรับข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตึงเครียดทางอารมณ์ หรือเพื่อปกป้องตนเอง เช่นเป็นการใช้เวลาให้หมดไปกับความเพลิดเพลินสนุกสนาน เพื่อหลีกหนีจากสิ่งที่ไม่พึงพอใจอย่างอื่น
นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับพีระพงศ์ วีระวุฒิ (2562))ได้ศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจแอพพลิเคชั่น Netflix ของผู้ใช้งาน Netflix ในประเทศไทย พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความพึงพอใจในด้านการได้รับความเพลิดเพลิน สนุกสนาน เพื่อผ่อนคลายเครียดและ สามารถเปิดรับชมรายการใน Netflix เมื่อใดก็ได้ และสาเหตุที่อาจจะทำให้เกิดยกเลิกการใช้บริการ แอปพลิเคชัน Netflix พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่คิดว่าอาจเป็นเพราะซีรีส์ ภาพยนตร์ ไม่อัพเดต

4. เหตุผลที่กลุ่มตัวอย่างอยากรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย มากที่สุดคือสื่อมีเนื้อหาถูกต้อง ตรงรอบด้าน ตามความสนใจ รองลงมาคือระยะเวลาสั้น กระชับ สอดคล้องกับ โจ แคปโป (Joe cappo, 2003) ที่ว่า สื่อวิทยุ เริ่มปรับรูปแบบรายการเพื่อนำเสนอผู้บริโภคเฉพาะกลุ่ม มีรายการข่าวสารที่มีประโยชน์และไม่ยาวนัก หรือประเภทบทสนทนากับผู้ฟังเป็นที่นิยมเพราะนำเสนอในช่วงสั้น และสามารถเปลี่ยนประเด็นได้ตลอดเวลา และสอดคล้องกับ Wertime, K. & Fenwick, I. (2008) ที่ได้อธิบายถึงอิสระของการใช้สื่อใหม่ ดังนี้ 1) อิสระในด้านเวลา (Freedom from scheduling) สื่อใหม่ทำให้สามารถที่จะใช้ได้อย่างสะดวกสบายทุกเวลาตามที่ต้องการ อิสระในด้านพื้นที่ (freedom from geographic boundaries) สื่อใหม่ทำให้เนื้อหาต่างๆเผยแพร่ไปได้ทั่วโลกในทันที การคลิกเพียงแค่หนึ่งครั้ง สามารถทำให้ผู้ใช้ข้ามพรมแดนประเทศไปได้อย่างง่ายดาย อิสระในด้านขนาด (Freedom To Scale) เนื้อหาต่างๆที่เกิดขึ้นบนสื่อใหม่นั้นสามารถปรับเปลี่ยนขนาดให้เหมาะสมกับผู้ใช้เนื้อหาได้ และอิสระในด้านรูปแบบ (Freedom From Format) การสร้างเนื้อหาบนสื่อใหม่นั้นมีอิสระมากขึ้น เนื้อหาไม่ต้องถูกจำกัดด้วยรูปแบบที่ตายตัวอีกต่อไป รวมไปถึงการเล่นเกมออนไลน์หรือการเข้าชมเว็บไซต์ต่างๆที่สามารถทำได้ตลอดเวลาที่ต้องการ

นอกจากนี้ยังสอดคลองกับ สิทธา อุปนิกขิต (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการแสวงหาข่าวสารและการใช้ประโยชน์ในการออมเงินของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี ที่ว่ากลุ่มตัวอย่างแสวงหาข่าวสารในการออมเงินผ่านช่องทางสื่อบุคคล มีวัตถุประสงค์เพื่อต้องการข้อมูลเพื่อนำไปสนทนากับ

ผู้อื่น ชื่นชอบเนื้อหาที่พูดให้แรงบันดาลใจ และ สนใจรับข่าวสารเพราะเนื้อหาถูกต้อง ครบถ้วนและรอบด้าน

5. การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การใช้ประโยชน์จากการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยนำความรู้ที่ได้รับไป แนะนำให้บุคคลอื่นและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หรือแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองมากที่สุด รองลงมานำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ สอดคล้องกับ Klapper, (1960) ที่ว่าในการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมวลชน ผู้รับสารอาจเปิดรับสารโดยผ่านกระบวนการในเลือกรับข่าว (Selective Process) ดังนี้ การเลือกรับหรือการเลือกใช้ (Selective Exposure) บุคคลที่จะเลือกเปิดรับสื่อ และข่าวสารจากแหล่งต่าง ๆ ตามความสนใจและความต้องการของตน เพื่อนำมาใช้แก้ปัญหาและเป็นข้อมูล เพื่อสนองความต้องการของตน การเลือกให้ความสนใจ (Selective Attention) บุคคลเลือกให้ความสนใจต่อข่าวสารที่ได้รับซึ่งสอดคล้องหรือเข้ากันได้กับทัศนคติ และความเชื่อดั้งเดิมของบุคคลนั้น ๆ และหลีกเลี่ยงการรับข่าวสารที่ขัดต่อทัศนคติหรือความคิดดั้งเดิม

อีกทั้งยังสอดคล้องกับ Schramm, 1973 (อ้างถึงใน สุภารักษ์ จูตระกูล, 2536) ที่ว่าบุคคลเปิดรับข่าวสารมากตาม ประสบการณ์ การประเมินสารประโยชน์ของข่าวสาร เพื่อสนองจุดประสงค์ของตนอย่างใดอย่างหนึ่ง ภูมิหลังแตกต่างกัน ทำให้มีความสนใจต่างกัน การศึกษาและสภาพแวดล้อม ทำให้มีความแตกต่างในพฤติกรรมการเลือกรับสื่อและเนื้อหาข่าวสาร ความสามารถในการรับสารเกี่ยวกับสภาพร่างกายและจิตใจที่ทำให้พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารต่างกัน รวมถึงบุคลิกภาพสภาพทางอารมณ์ และทัศนคติของผู้รับสาร จะเป็นตัวกำหนดท่าทีของการรับสารและตอบสนองต่อสิ่งเร้าหรือข่าวสารที่ได้พบ

สำหรับผลการวิจัยที่กลุ่มตัวอย่างนำความรู้ที่ได้รับไปแนะนำให้บุคคลอื่นและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิต หรือแก้ไขปัญหาในชีวิตประจำวันของตนเองอยู่ในระดับมาก รองลงมานำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาตนเอง ให้ความรู้ ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ สอดคล้องกับแมคเควล และคณะ (McQuail and other, อ้างใน ศิริชัย ศิริกายะและ กาญจนา แก้วเทพ, 2531) ที่ศึกษาความต้องการของผู้รับสารจากสื่อมวลชนไว้ดังนี้

1. ความต้องการสารสนเทศ เพื่อทราบถึงเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับตนเอง สภาพปัจจุบันที่อยู่รอบตัวและสังคม เป็นเครื่องมือในการแสวงหาข้อแนะนำในการปฏิบัติ ความคิดเห็น และการตัดสินใจ สนองความอยากรู้อยากเห็น และสนองความสนใจ เป็นการเรียนรู้ และศึกษาด้วยตนเอง สร้างความรู้สึกที่มั่นคง

2. ความต้องการสร้างความมีเอกลักษณ์ให้แก่บุคคล ให้แรงเสริมแก่ค่านิยมส่วนบุคคล ให้ตัวแบบทางพฤติกรรม แสดงออกร่วมกับค่านิยมของคนอื่น ๆ มองทะลุภายในตนเอง

3. ความต้องการรวมตัวและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มองทะลุเข้าไปในสภาพแวดล้อมของผู้อื่น- แสดงออกร่วมกับผู้อื่น และเกิดความรู้สึกในลักษณะที่เป็นเจ้าของ นำไปใช้สนทนาและปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ใช้แทนเพื่อน ช่วยในการดำเนินตามบทบาททางสังคม สร้างสายสัมพันธ์กับครอบครัว เพื่อน และสังคม

4. ความต้องการความบันเทิง การหลีกหนีหรือหลีกเลี่ยงจากปัญหาต่าง ๆ การผ่อนคลาย มีวัฒนธรรมที่เป็นของแท้ ความสนุกสนานทางสุนทรียะ ได้มีอะไรทำเพื่อใช้เวลาให้หมดไป ปลดปล่อยอารมณ์ เป็นการกระตุ้นทางเพศ

และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ เวนเนอร์ (Lawrence A" Wenner, 1985) เกี่ยวกับความพึงพอใจในการบริโภคข่าวสาร (News Gratifications) ที่ว่าการใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ทางด้านข้อมูลเพื่อการอ้างอิง เพื่อเป็นแรงเสริมในความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคม ได้แก่ การติดตามข่าวสาร (Surveillance) หรือการได้มาซึ่งข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจ การใช้ข่าวสารเพื่อเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลเกี่ยวกับสังคมเพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการสนทนากับผู้อื่น หรือใช้เพื่อการชักจูงใจ การใช้ประโยชน์ข่าวสารเพื่อดำรงเอกลักษณ์ของบุคคล หรือเพื่อการอ้างอิงอ่านตัวบุคคลที่เกี่ยวข้องกับสื่อ หรือปรากฏในเนื้อหาของสื่อ และการใช้ข่าวสารเพื่อประโยชน์ในการลดหรือผ่อนคลายความตรึงเครียดทางอารมณ์ หรือเพื่อปกป้องตนเอง เพื่อความเพลิดเพลิน สนุกสนาน

ผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน : การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกัน พบว่าการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมืองเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 จึงเป็นไปตามสมมติฐาน และเป็นความสัมพันธ์กันในทางบวกหมายความว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมาก ก็จะมีการใช้ประโยชน์จากจากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมากตามไปด้วย

สอดคล้องกับ ฮิเดโยชิ (กรมการศึกษานอกโรงเรียน. 2538 ก : 23; อ้างอิงจาก Hideyoshi. 1990) อธิบายว่า การศึกษาตามอัธยาศัย คือ กระบวนการที่มนุษย์ ได้รับการถ่ายทอด และสั่งสมความรู้ ทักษะ เจตคติ ความคิด จากประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน และสิ่งแวดล้อมตลอดชีวิต เป็นการศึกษาที่ไม่มีองค์กร ไม่มีระบบ ไม่มีจุดมุ่งหมาย ไม่ตั้งใจ และเรื่องที่ได้รับการถ่ายทอดเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตในสังคม ตัวอย่าง เช่น การเรียนรู้ในครอบครัว ในที่ทำงาน สถานที่ท่องเที่ยว การเรียนรู้ จากแบบอย่าง และทัศนคติในครอบครัว หรือเพื่อน การเรียนรู้จากการอ่านสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์ และจากการท่องเที่ยว ตลอดจนการเรียนรู้โดยฟังวิทยุ ดูภาพยนตร์ และโทรทัศน์ เป็นต้น และยังสอดคล้องกับคูมส์ (Coombs. 1985 : 24) อธิบายว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กระบวน การตลอดชีวิตที่ทุกคนได้รับและสะสมความรู้ทักษะ เจตคติ การรู้แจ้งจากประสบการณ์ประจำวัน การสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมทั้งที่บ้าน ที่ทำงาน ที่เล่น จากตัวอย่าง และเจตคติของสมาชิกครอบครัว เพื่อนจากการเดินทาง การอ่านหนังสือพิมพ์ และหนังสืออื่นๆ หรือโดยการฟังวิทยุ

ดูภาพยนตร์หรือโทรทัศน์ ตามปกติแล้วการศึกษาตามอัธยาศัย ไม่มีการจัด ไม่มีระบบ และบางครั้งไม่ได้ตั้งใจ แต่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ไปตลอดชีวิตของแต่ละบุคคลอย่างมาก แม้แต่ผู้ที่มีการศึกษาในโรงเรียนมาแล้วก็ตาม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 กลุ่มเป้าหมายมีการเปิดรับข่าวสารเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยจากสื่อออนไลน์เฟซบุ๊กมากที่สุดซึ่งเป็นไปตามสภาวการณ์และแนวโน้มบริบทสังคมโลกและสังคมไทยที่มีผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ทำให้การศึกษาตามอัธยาศัยเปลี่ยนแปลงจากการศึกษาตามบริบทสภาวะแวดล้อมมาสู่การศึกษาตามแพลตฟอร์มออนไลน์ต่างๆแล้วแต่ความพร้อมของแต่ละบุคคล ดังนั้น ผู้ผลิตคอนเทนต์ควรผลิตเนื้อหาสารที่สร้างสรรค์สังคมหรือเนื้อหาที่นำไปใช้ต่อยอดในอาชีพหรือกิจวัตรประจำวันของกลุ่มเป้าหมาย เพื่อนำมาซึ่งประโยชน์กับผู้รับสารที่ต้องการศึกษาด้วยตนเอง

1.2 การเปิดรับข่าวสารเพื่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กับการใช้ประโยชน์จากการเรียนรู้ตามอัธยาศัยของประชาชนในพื้นที่ชุมชนเมือง ข้อเสนอแนะหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษาควรผลิตเนื้อหาที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยในด้านต่างๆตามผลการวิจัยเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ทุกคนได้มีโอกาสรับการศึกษาได้ตามอัธยาศัย และพัฒนาการสื่อสารให้มีความหลากหลายและน่าสนใจสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย โดยให้ความสำคัญกับการสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์เป็นหลัก ซึ่งเป็นสื่อที่มีความทันสมัย ในขณะเดียวกันก็ควรทำการสื่อสารผ่านสื่อเก่าประเภทต่างๆ อันได้แก่ โทรทัศน์ วิทยุและสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ เพื่อให้เข้าถึงกลุ่มเป้าหมายที่อาศัยอยู่ในบริบทของสังคมแตกต่างกันได้อย่างทั่วถึง

2. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ในการดำเนินการวิจัยในอนาคต ควรทำการศึกษาโดยใช้วิธีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เช่น การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) หรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ที่ไม่สามารถวัดได้ เช่นความคิดเห็นหรือทัศนคติของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อเนื้อหาสารแลtตอบสนองความต้องการของผู้รับสารอย่างแท้จริง

2.2 ในการดำเนินการวิจัยในอนาคตควรทำการศึกษาพื้นที่ชนบทและชุมชนเมืองเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการเปิดรับสื่อเพื่อการศึกษาตามอัธยาศัยและการใช้ประโยชน์ของกลุ่มเป้าหมายที่มีลักษณะทางประชากรที่แตกต่างกันเช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ อาชีพ เป็นต้น เพื่อประยุกต์ใช้ในการพัฒนาเนื้อหาสารให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายได้อย่างทั่วถึง

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2543). *สื่อสารมวลชน:ทฤษฎีและแนวทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2).* กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

กิติมา สุรสนธิ. (2541). *ความรู้ทางการสื่อสาร*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ปรมะ สตะเวทิน.(2540). *หลักนิเทศศาสตร์ (พิมพ์ครั้งที่ 9).* กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.

พัชนี เชยจรรยา เมตตา วิวัฒนานุกูล และถิรนันท์ อนวัชศิริวงศ์. (2538) *แนวคิดหลักนิเทศศาสตร์.* กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.

พิมพลอย รัตนมาศ (2554). *นิสัยการเปิดรับสื่อ ความต้องการข่าวสารและพฤติกรรมการชมภาพยนตร์ของผู้ชมภาพยนตร์นอกกระแส.* วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต,. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พีระพงศ์ วีระวุฒิ. (2561). *พฤติกรรมการเปิดรับสื่อและความพึงพอใจแอพพลิเคชัน Netflix ของผู้ใช้งาน Netflix ในประเทศไทย.* วิทยานิพนธ์ปริญญานิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ศศิภัทร อัมพวรรณ. (2556). *พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารอย่างรู้เท่าทันสื่อของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีปทุม.

สรวิชญ์ สหพิบูลย์ชัย. (2559). *อิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรคที่มีต่อคุณลักษณะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานคร.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สิทธา อุปนิกขิต. (2563). *การแสวงหาข่าวสารและการใช้ประโยชน์ในการออมเงินของประชาชนในจังหวัดนนทบุรี* (รายงานวิจัย). นนทบุรี: คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.

หฤทัย จตุรวัฒนา. (2560). *ผลของการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อความสามารถในการคิดแก้ปัญหาของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.* วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาอังกฤษ

Atkin, Charles K. (1973). *New Model for Mass Communication Research.* New York: The Free Press.

Burnet, R., & Marshall, D.P. (2003). *Web Theory.* London: Routlege.

De fluer, Melvin L. (1989).*Theories of Mass Communication. (5th ed)*. New York, Mckay

Joe cappo. (2003). *The Future of Advertising: New Media, New Clients, New Consumers in the Post-televisions Age.* Chicago, IL: Crain Communications /McGraw Hill.

Katz, E., Blumber, J. G., & Gurevitch, M. (1973). *Utilization of mass communication by the individual*. The Uses of Mass Communication. Beverly Hills: sage.

Klapper, .Joseph T. (1960). *The Effect of Mass Communication*. New York: Free Press.

McComb, M. E., & Becker. L. B. (1979). *Using mass Communication Theory*. New York: Prentice-Hall.

McQuail, D., & Windahl, S. (1981). **Communication Models.** New York: Longman.

Rogers, Everett M., & Svenning, L. (1969). *Modernization among Peasants.* New York: Holt, Rinehart and Winston.